

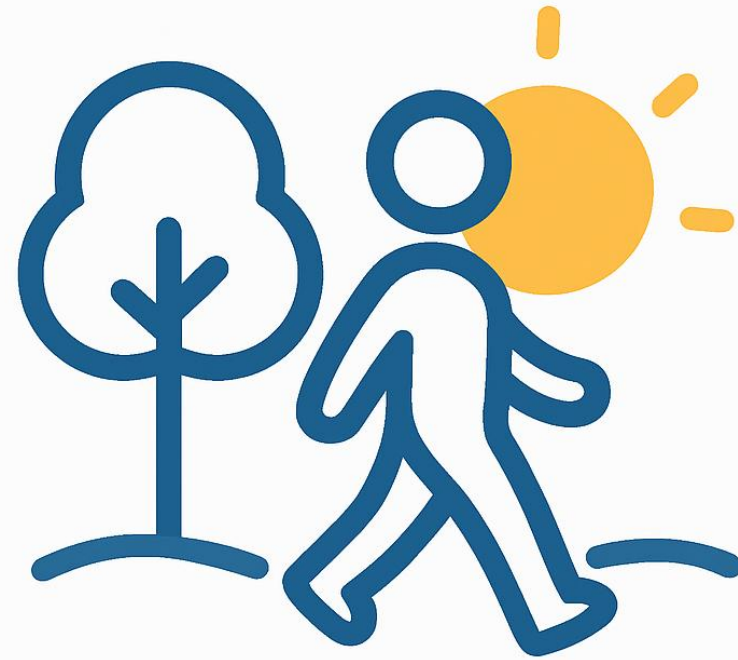

Õhukvaliteedi poliitika suundumused

Heidi Koger
Välisõhu osakonna juhataja

Puhas õhk on meie kõigi ühisvara, mille hoidmine algab väikesest sammust, kuid mille mõju ulatub põlvkondade kaugusele.

EL õhukvaliteedi poliitika positiivne trend

Õhusaaste vähenemine

- PM_{2,5}-ga seotud enneaegsed surmad vähenesid aastatel 2005–2022 umbes 45% - mõju on saavutatud rangemate heitenõuetega

Puhtamate tehnoloogiate mõju

- Rangemad nõuded ja teaduspõhine poliitika on parandanud õhukvaliteeti ja vähendanud tervisekahju

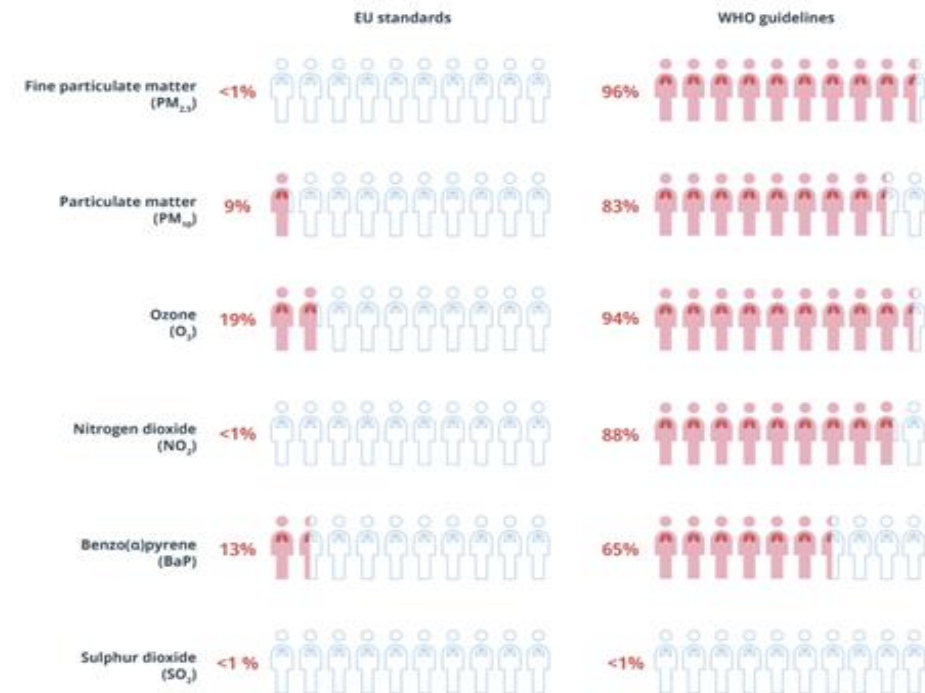
Potentsiaal täiendavaks paranemiseks

- WHO soovituste täitmine aitaks vältida sadu tuhandeid enneaegseid surmasid aastas

(Näiteks 2022. aastal seostati PM_{2,5}-ga 239 000 surma ELis)

Poliitika uus suund

- Eesmärk ei ole ainult piirnormide täitmine, vaid inimeste tervise kaitse - fookus on tervisekahju vähendamisel

Pildil: ELi linnaelanike osakaal, kes puutusid aastal 2022 kokku õhusaasteainete kontsentratsiooniga, mis ületas ELi õhukvaliteedi piirväärtust ja WHO suuniseid/Europe's air quality status 2024

PM_{2,5}

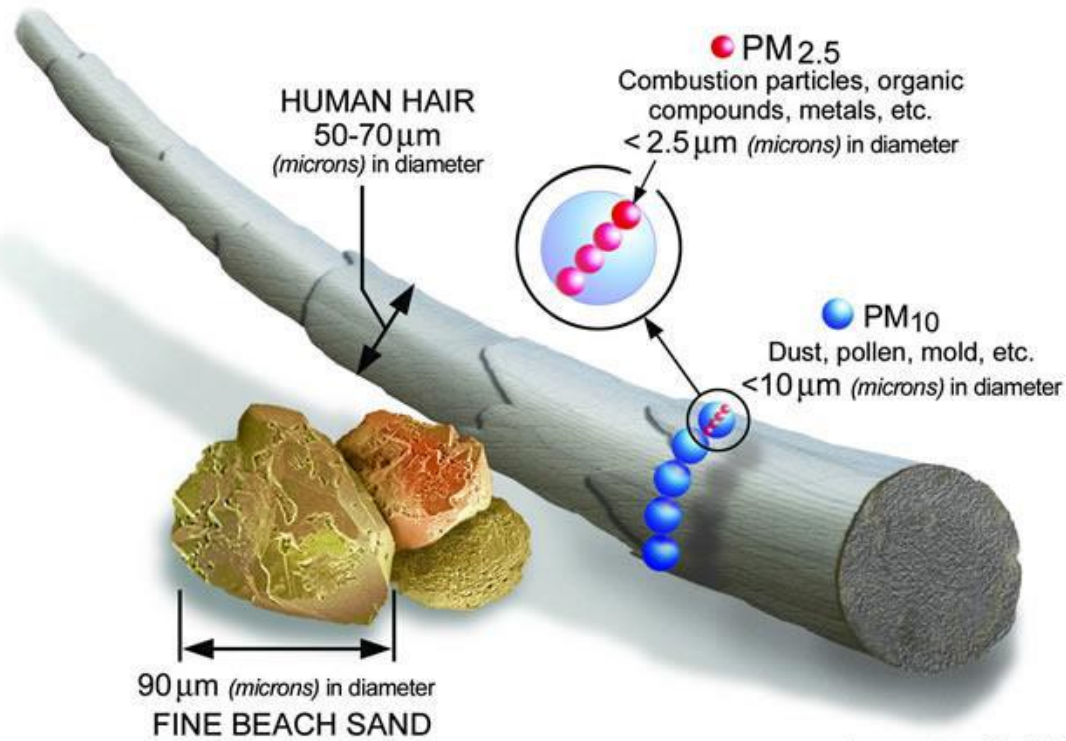
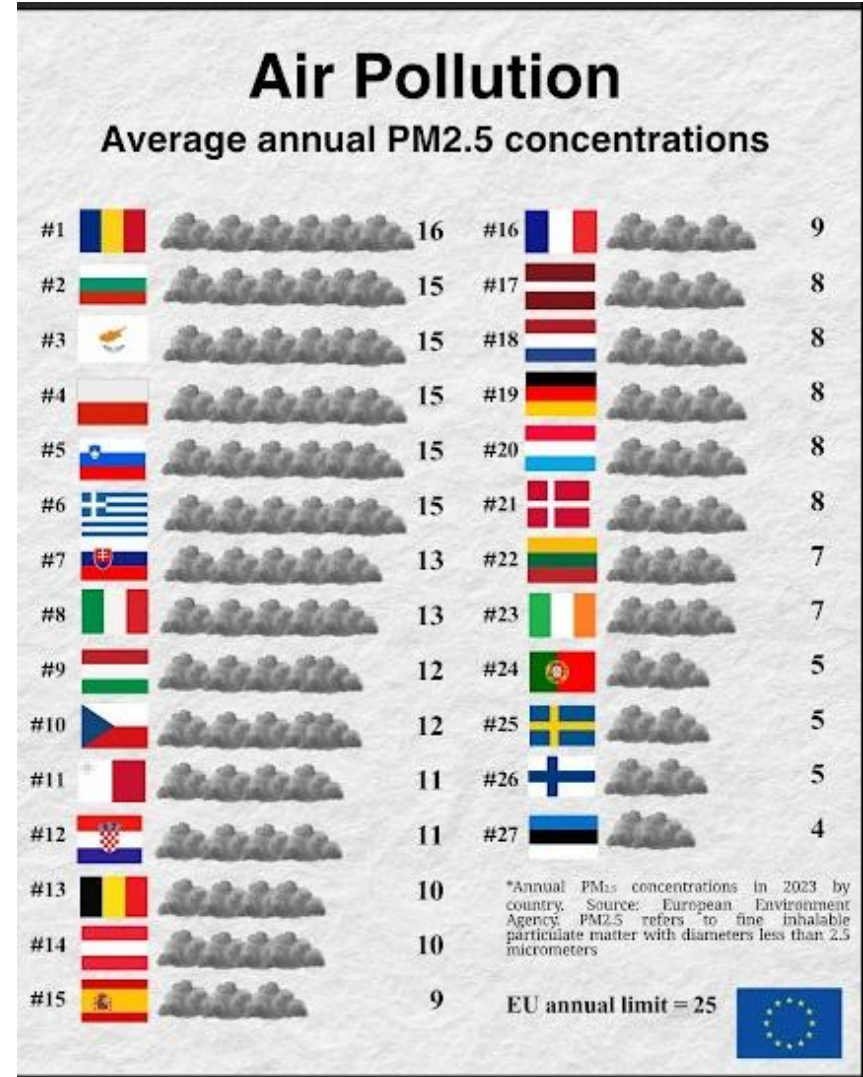

Image courtesy of the U.S. EPA

ÜRO õhukonventsioon: piiriülene koostöö puhtama õhu nimel aastast 1979

Piiriülene õhukaitse

Õhukonventsioon vähendab piiriülest õhusaastet, kaitstes inimeste tervist ja keskkonda

Teaduse ja poliitika sidusus

Poliitilisi kokkuleppeid kujundatakse otseselt teaduslike hinnangute ja seireandmete põhjal.

Rahvusvaheline koostöö

51 osapoole koostöö võimaldab saavutada tulemusi, mida riigid üksi ei suudaks, parandades kogu piirkonna õhukvaliteeti.

Konventsiooni edu ja tulevik

On edukas keskkonnaleping, mille alusel on õhusaaste märkimisväärselt vähenenud ning mis seab uusi terviseriske vähendavaid eesmärke.

Göteborgi protokoll ülevaatamine ja uuendamine

Täna

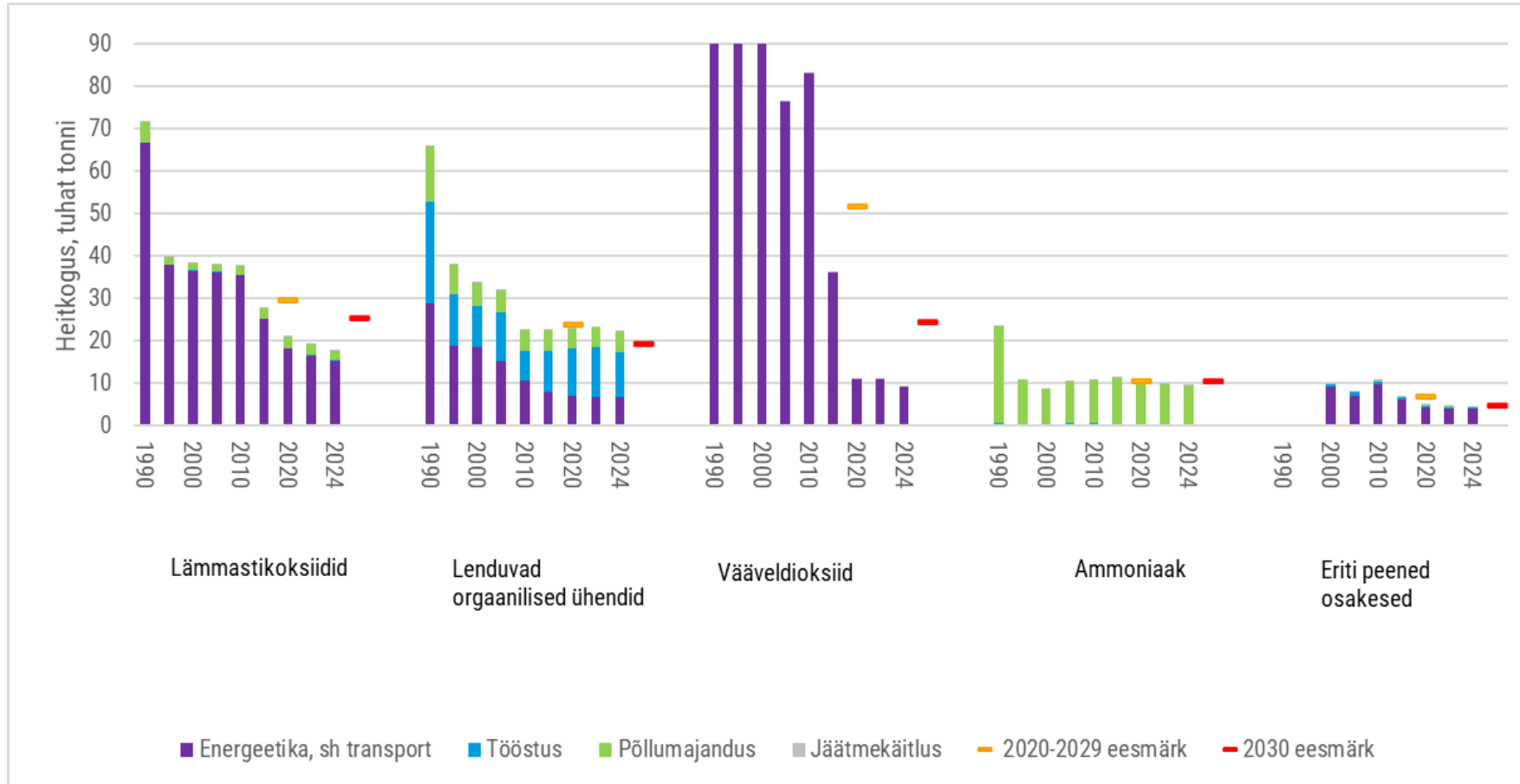
Göteborgi protokoll kehtib
Vähendamiskohustused (2020
raamistik)
Fookus: tervis ja ökosüsteemid

Võimalikud uued sihid
Uued
vähendamiskohustused
BC, NH₃ ja CH₄ lisamine
(*arutelufaasis*)

2040

Heite vähendamise kohustused

Uus õhukvaliteedi direktiiv 2024/2881

Tervisekeskne lähenemine

- ELi piirväärtused viiakse lähemale WHO soovitustele
- Tugevam inimeste tervise kaitse

Varajane sekkumine

- Õhusaastet vähendatakse enne piirväärtuste ületamist
- Rõhk ennetaval tegevusel

Andmete ja seire tähtsus

- Otsused põhinevad usaldusväärsetel andmetel
- Seire aitab hinnata õhukvaliteeti reaalselt

Tervislikum elukeskkond

- Väheneb õhusaaste mõju inimeste tervisele
- Paraneb elukeskkonna kvaliteet

Uued õhukvaliteedi piirväärtused

Õhusaasteaine	2021 WHO soovitus	Kehtivad piirväärtused	Uued piirväärtused
PM ₁₀ (aasta)	15 µg/m ³	40 µg/m ³	20 µg/m³
PM ₁₀ (24h)	45 µg/m ³	50 µg/m ³	45 µg/m³
PM _{2.5} (aasta)	5 µg/m ³	25 µg/m ³	10 µg/m³
PM _{2.5} (24h)	15 µg/m ³	-	25 µg/m³
NO ₂ (aasta)	10 µg/m ³	40 µg/m ³	20 µg/m³
NO ₂ (24h)	25 µg/m ³		50 µg/m³
NO ₂ (tunnikeskmise)		200 µg/m ³	200 µg/m³

Eesti vaade: mida uus suund tähendab praktikas

Transpordist tingitud saaste vähendamine

Linnades ühistranspordi ja keskkonnasõbralikumaid liikumisviiside kasutuselevõttu õhusaaste vähendamiseks.

Tervisekasu kohtküttega

Parema kütusekvaliteedi ja uuendatud kütteseadmetega saab vähendada kütteperioodil tervisemõjusid.

Andmepõhine planeerimine ja järelevalve

Seire ja modelleerimine toetavad tõhusate õhukvaliteedi meetmete kavandamist ning mõju hindamist.

Parem elukvaliteet ja tervis

Puhtam õhk paraneb inimeste tervis ning võimaldab aktiivsemat ja tervislikumat elu nii linnas kui maal.

Mis me juba teeme?

Euroopa Regionaalarengu Fondi kaasrahastusel:

✓ *Uuendame kogu õhuseirevõrgu*

- *9st seirejaamast on kohal juba 5 seirejaama*
- *3st mobiilsest seirejaamast on kohal 1*
- *olemasolevale seirevõrgule lisandub veel 1 seirejaam Lõuna-Eestisse*

✓ *Arendame asukohapõhise tervisemõju hindamissüsteemi*

Eesmärk on luua asukohapõhine terviseriski hindamise süsteem, mis ühendab õhukvaliteedi seire- ja modelleerimisandmed, ilmaprognoosi ning tervisemõju riskifunktsioonid ühtseks avalikuks veebiteenuseks.

Mis me juba teeme?

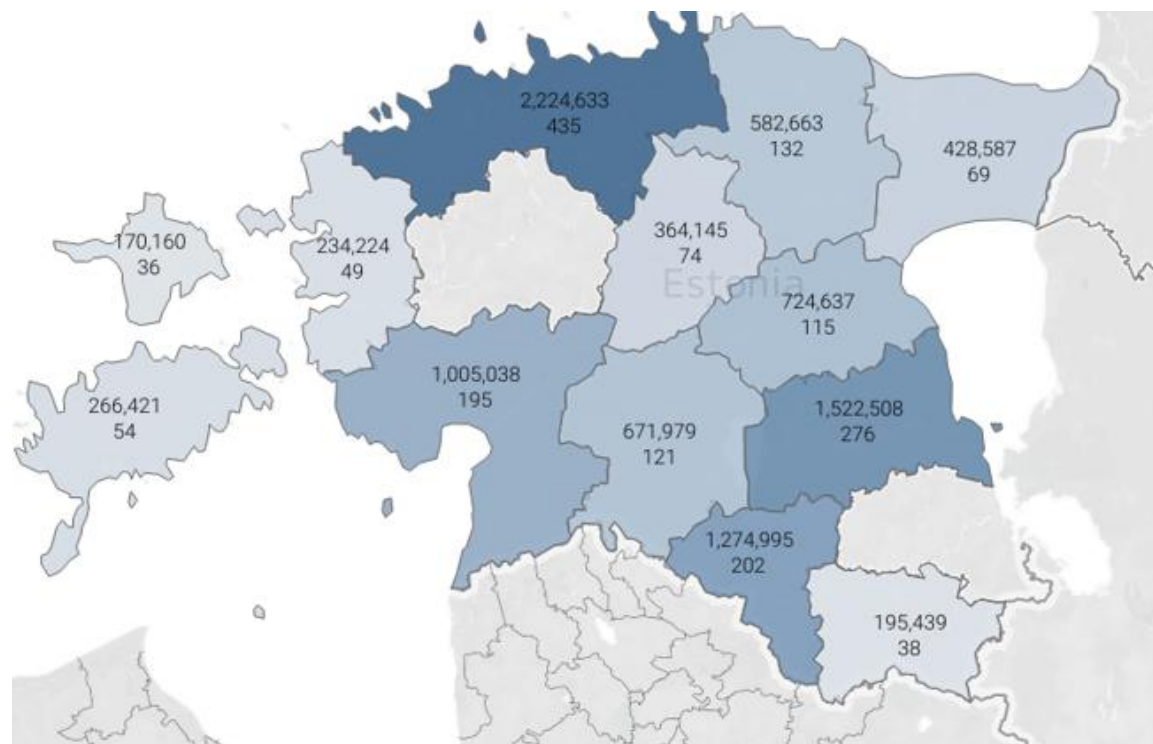
Euroopa Regionaalarengu Fondi kaasrahastusel:

✓ *Toetame kohtkütteseadmete uuendamist*

Toetuse põhieesmärk on parandada tiheasustuspiirkondade õhukvaliteeti.

Toetatakse: tahkel kütusel põhineva kütteseadme asendamist taastuenergiaallikat kasutava kütteseadmega või kaugküttega ning olemasoleva tahkel kütusel põhineva kütteseadme uuendamist

Toetust on saanud üle 1150 elamu.

Aitäh kuulamast!